

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na cel poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 19. svečana 1869.

List 8.

Cerkvene pesmi.

Prestavlja J. Bilc.

(Dalje.)

**V petek po pepelnični sredi.
Spomin ternjeve krone Gospoda Jezusa
Kristusa.**

I.

(Exite Sion filiae.)

Sionske hčere stop'te sem,
Neveste Kralja izvoljene,
Poglejte krono Kristusa,
Ki mati*) mu jo spletla je.

Pa — barvan s Kristusa kervjó —
Spremenjen tern je v vertnico;
Sad boljši od palme daje tern,
Za zmago bolj pripraven je.

Je s ternjem glava ranjena,
Lasjé so zderti s temena;
In bled je miljeni obraz,
Da smert se bliža, je dokaz.

Obložen z grehi našimi,
O Jezus, ternje zbada Te;
Izderi ternje naše nam
Zabodi Svoje nam v sercé.

Kje polje neorano si,
Kje zemlja s ternjem venčana,
Ki britki sad rodila si,
Kdo trinog ga utergal je?

Naj dika, slava, hvala, čast
Očetu bo in Sinu ž Njim,
In Tolažniku Svetemu
Na večne čase večnosti. Amen.

II.

(Legis figuris.)

V zakona slikah risana
Je krona zala Kristusa:
Dar klavni v ternje zamotán,
In germ goreči kaže njo.

Ceščena bodi krona Ti,
Ki rane Kristusa poznaš;
Si lepša od zláta, biserov,
In kakor zvezdic svitli ven'c.

Obdajal venec skrinjo je
In mize sveti kolobár;
Dišeč celo kadila oltar
Obdaja venec krog in krog.

Naj dika, slava, hvala, čast
Očetu bo, in Sinu ž Njim.
In Tolažniku Svetemu
Na večne čase večnosti! Amen.

**V petek po prvi postni nedelji.
Spomin sulice in žebljev Gospoda Jezusa
Kristusa.**

I.

(Quaenam lingua.)**)

Kteri jezik je vreden prepevati, sulica,
Tebi pesme v zahvalo, kakoršne zaslužiš?
Stran blaživno Kristusa si nam odperla —
V njej se cerkev rodila je.

To je Eva, iz rebra moža ustvarjena,
Ko teló očaka v spanju počiva;
To ustvaril je drugi Adam, ko tekla
Kri in voda je iz serca.

*) Mati mu je krono spletla, namreč domača zemlja, njegova domovina.

**) Mera te pesmi je skorej v vsaki verstici drugača, ker stojé pogosto namesto „daktilov“ „spondeji.“

Žebli, Vam tudi enaka naj hvala se poje,
V ude Kristusa trikrat svete zatakneni,
Rokopis z Gospodovo kervjo uničen
Ste na križ vi pribili.

Tebe Jezus naj nebeščáni slavijo,
Ki si ohranil žebljev znamnja in sulice
Tudi v nebu, živ kjer vedno kraljuješ
Z večnim Očetom in Duhom! Amen.

II.

(Salvete clavi et lancea.)

Pozdravljam te, o sulica,
In žeblje vas zasrámvane,
Zabiti v Kristusa teló,
Ste s sveto barvani kervjó.

Ker koljkor nekđaj britkih ran
Ste udom svetim vsekali,
Iz toljko odprtih virčikov
Darovi rajski izvirajo.

Hudobnost judovska je vas
Izbrala v djanje prestrašnú:
Premenil Bog vas iz nebá
Je v sredstvo večne milosti,

Naj, Jezus, slava bode Ti,
Ki s sul'co, z žebli ranjen si,
Z Očetom, z Duhom slavljenim
Zdaj in na vekov veke vse!

Amen.

Post.

(Poslovenil Fr. Vidic.)

(Konec.)

3. Iz ravno navedenega sledi ob enem, kako prazno je ugovarjanje, da je post le človeška naredba. Ako bi tudi postna zapoved le zapoved cerkve bila, morali bi zapoved ravno tako spolnovati, zakaj cerkev ima oblast od Kristusa, zapovedi dajati. Pa postna zapoved ni samo od cerkve ukazana, ta zapoved je od Jezusa Kristusa, toraj Božja, se mora po tem takem tudi spolnovati.

Vprašáš morebiti, zakaj se pa cerkvena imenuje? Zarad tega: Jezus Kristus je splošno zapovedal, da se nam je postiti, cerkvi pa je oblast dal posamezno določiti, kdaj naj je postni čas, in kako naj se posti. Cerkev je tedaj ukazala, da se moramo postiti štiridesetdanski post, adventni in druge čase, kakor pred kakim posebnim praznikom itd., in sicer se moramo tako postiti, da le nektere jedi jemo, in gotovo mero v jedi imamo. Druge čase pa, kakor o petkih in sabotah*) celega leta, nam prepoveduje le mesne jedi, smemo se pa do sitega najesti.

Ta cerkvena določitev je polna modrosti, ker post je le v primernem času, namreč take dni, ki so pred velikimi prazniki itd.; pa tudi drugim okoliščinam je post vselej primeren, kakor postavim, je lega kraja, podnebje, navade in potrebe.

Zato tisti, ki terdijo, da so si post ljudje izmislili, dve neumnosti na enkrat izrekajo. Pervič ne spoznajo

*) Zastran sabot glej dalje pod 5. številko.

začetnika sv. posta, ki je Jezus Kristus, in drugič terdijo, da cerkev je sploh le človeška naredba, akoravno je njen začetnik in vtemelitelj Jezus Kristus sam. Če se ti toraj nameri, dragi bralec, da prideš z ljudmi v dotiko, ki ti kar naravnost porekó, jaz se ne postim, jem tudi o petkih meso, pa si iz tega nič vesti ne delam, odgovori jim prav odkritoserčno tako-le: Ako si kaj vesti delaš ali ne, to tvoje dolžnosti kar nič ne spremeni, tudi nič ne spremeni zapovedi, katero je Jezus Kristus svoji cerkvi dal, tudi ne stori, da bi tvoja napačna prostost pred Bogom greh ne bila. Opomni še tacega človeka, da smo v času rojeni, ko je zapoved že veljala, tedaj ne gre jo spreminjati. Za zgled sledeče. Neki čverst možak je popotovaje v kerčmo prišel ter si ribo prinesiti ukazal, bil je namreč petek. Drugi, ki so v ravno tisti sobi jedli, mastili so se s kopuni, ter počasi zasmehovati začeli poštenega moža. Malo časa jih poslušal in naposled vzame tudi on kosec mesa. Že so mislili nazoči, da so ga z zasmehovanjem spreobrnili, ali zmotili so se zeló. Mož vstane iz za mize, dá kosec mesa poleg mize ležečemu psu ter pravi: „Zdaj veste, kateremu ni treba si vesti delati, ako v petek meso jé.“

4. Zopet nekteri pravijo, da jim je večji post, ako morajo meso jesti, nego postne jedi, in ne storijo tega iz zaničevanja cerkvenih zapoved, ampak samo... in s tem mislijo, da so oprosteni vsih dolžnosti. Povejmo takim malo besedi, pa prav razločno. Si morebiti bolan, in te morebiti bolezen sili ne postiti se?... ali imaš tako težavne dela, da se nikakor postiti ne moreš? Z eno besedo ali imaš kak tak vzrok, zavoljo kterega te cerkev tvoje dolžnosti oprosti? Če imaš tak vzrok, bodi miren (po dogovoru s svojim duhovnim pastirjem ali spovednikom); če pa vzroka nimaš, nič ti ne koristi, ako ravno praviš, da ne storiš tega iz zaničevanja cerkvenih zapoved. To bi pa še naj lepše bilo, da bi grešniki pri hudobijah, ktere doprinašajo, Boga žaliti in zaničevati naravnost namerjali, — to bi se vender reklo satansko grešiti! Zaničevanje Božje je že v tem, da se Božja volja ne spolnuje. Kaj bi ti, postavim, o hlapcu mislil, ki nikakor ne vboga svojega gospodarja, in naposled se hoče s tem izgovarjati, da ne dela tega iz zaničevanja, ampak ker se mu ne ljubi? Zaničevanje je tukaj že v tem, da hoče po svoji volji, zoper voljo svojega gospodarja ravnati, ki ima vender le pravico hlapcu po lastni volji ukazovati. Ravno to velja nam gledé na Boga.

Tudi besede in vzrok, da ti je meso večji post nego postne jedila, ne veljajo. Vsak mora vediti, da se postave ne dadó za posamezne, temveč splošno za vse. Skoraj za vse ljudi je zapoved, mesa ne jesti odločene dni, in pa post druge odločene dni v resnici pritergovati si. Zavoljo tega jim je priterganje v zatajevanje in pokoro, in cerkev oziroma na splošnost ukazuje, da naj tako bode. Nobenemu posameznemu človeku pa ni dopuščeno opiraje se na svojo lastno veljavo, izjemo delati v splošni postavi. Vladar na primer prepové orožje nositi, bodi si že iz kterega koli vzroka. Ali je pripuščeno potlej orožje nositi naj bolj poštenemu človeku, ki še v mislih nima koga poškodovati, veliko manj kogá umoriti? Nikakor ne! Postava je dana splošna, in nihče ne smé, opiraje se na svojo posamezno veljavo, postave prelomiti; ako to stori, zapade kazni. Tako je tudi sv. cerkev dala postno zapoved, in nihče se je braniti ne more.

Ta postava sv. cerkve ima tudi svoj dober namen. Ako ti vzdrževanje od mesnih jedi v nikakoršno zatajevanje ni, ti je pa to, da se vadiš v pokorščini. Je-li tako delo majhne vrednosti? Tudi se vadiš v ljubezni do bližnjega, ker na eni strani ne daješ bližnjemu pohujšanja, na drugi strani pa daješ lep zgled. Posebno

v naših časih ni majhno zasluženje pred Bogom, ako človek post pošteno spolnuje, ker kaže keršansko pogumnost spačenemu svetu nasproti. Zgodí se pa tudi, da je dostikrat ta tako imenovana „večji pokora“ le prazen izgovor, in pod takim plaščem pogostokrat tiči strašna mesenost. Nekteri ljudje imajo navado zagotavljanje, da ne marajo se z ljudmi meriti, zavoljo tega, ker jim ni v čast s tako priprostimi ljudmi se bojevati. Pa vsak dobro vé, da je to le boječnost, da bi utegnili nasprotnike premočne najti. Ravno tako se delajo nekteri, češ, da nimajo strahú pred trohico pokore, ki si jo s postom nakladajo, temuč le zato, ker pamet in učnost tega ne pripuščate. V resnici pa mesenost tudi majhne pokore prenašati ne more.

5. Jaz se zderžujem v petek, pravijo zopet drugi, ali v saboto jem meso. Ako ne živiš v kraji, v katerem je cerkev to zapoved zljajšala ter dovolila v saboto meso jesti, iz kakega vzroka se ti le v petek zderžuješ mesnih jedi, in ne tudi v saboto, na katero veljavo se opiraš? Ako imaš tako slabo zdravje, da ne moreš prestatí dva dni brez mesa, in se oberneš do dotične gosposke, do svojega spovednika, da te oprosti dolžnosti, tedaj je vse dobro. Če pa tega vzroka ni, in če nimaš dovoljenja, je to nespolnovanje zapovedi ravno tako pregrešno, kakor v petek. Je in ostane vedno le ena in ista veljava ali oblast (avtorita), ki je zapoved dala. Tisuč goldinarjev ukrasti je gotovo večji pregreha kakor pet sto, vender pa vsakdo tistega, ki je le pet sto goldinarjev ukradel, tudi tatú imenuje, ker je v resnici tat. Ravno tako se tisti huje pregreši, ki v petek in saboto meso jé brez dovoljenja, kakor tisti, ki ga jé le v petek; pa zavoljo tega, ker je samo en dan postavo prelomil, gotovo ni še nedolžen.

Konečno opomnim še vsacega, ki ima le nekoliko gorečnosti za Božjo čast, na dve resnici gledé postne zapovedi. Pervič, v naših časih, polnih zmot in nevere, se naj bolj pokaže kerščanstvo, ako postno zapoved na tanko spolnujemo. Z nobeno rečjo skoraj tako živo ne spričujemo svoje vere in se razločujemo od protestantov, kakor ravno s tem, da post spolnujemo. Pokaže se človek, ki postno zapoved spolnuje, pravega katoličana, ravno tako, kakor zlato v ognju. In zanemarjanje te zapovedi odpre vrata vsim pregreham zoper vero. S početka namreč se po malem začne opuščati zderževanje mesnih jedi, dostikrat iz posvetnosti in iz strahú pred ljudmi, in to je velik greh, ki pa še ni zoper vero. Kmalu pa se začnó taki ljudje opravičevati, rekoč: sej je le cerkvena zapoved, in tajé tako cerkveno oblast zapovedi dajati, ter se pregrešé zoper vero. Ali ne zadostujeta ta dva razloga, da smo prepričani dolžnosti, cerkveno zapoved natanko spolnovati tudi kar se posta tiče?

Kaj je to: svobodni zidar (frajmavrar), in svobodno zidarstvo (frajmavrarstvo)?

Čemu to? Tega ni potreba vediti našemu ljudstvu, utegne kak Daničar terditi. Stoj, prijatelj, naj ti navedem par razlogov, da se prepričaš, da ni napačno, če tudi naše ljudstvo kaj izvé o tem. Pogostokrat se sliši, pa tudi po slovenskih listih včasih naletí beseda „frajmavrar“, ali kakor „Danica“ piše: „prostomavtar“ ali pak: „svobodni zidar,“ kar je vse eno.

Vsak čitatelj ali bravec pa ne vé, kaj je to, in kaj pomenja, toraj poprašuje, da napase svojo izvedavost. Tudi meni se je parkrat prigodilo, da sem bil vprašan zastran tega, in tudi sem govoril z nekim možem, ki je bil krivo podučen; naletel je bil namreč na takega človeka, kakoršnih se ne manjka, ki mu je krivo misel

vcepil. Da tedaj vsak tak, ki še ne vé, ali mu je vsaj premalo znano, ali pa, če je bil napečno podučen zastran tega, da tedaj vsak vé, kaj je to, zato sem se bil potrudil in te članke po navodu M. de Segur-a napisal za slovensko ljudstvo.

Ta je prvi razlog, drugi je pa še važnejši: razkril bom namreč, kako je svobodno zidarstvo zelo nevarno npravnosti (čednemu življenju), pa sv. veri.

Menim, da sta ta dva razloga dovolj tehtna. —

Kaj tedaj so svobodni zidarji? Kaj je svobodno zidarstvo?

Svobodno zidarstvo je društvo, ki od dné do dné raste in se razširja po vsej zemlji. Ni je skoraj škofije, v kateri ne bi živelo več ali manj svobodnih zidarjev. Ko so se zadnjič šteli, našteji so jih blizo osem milijonov, snidnic (lož) blizo pet tisuč, med ktere pa skrivne niso vštete. Samo na Francoskem neki živi nad 1,600.000 svobodnih zidarjev.

I. O imenu.

Svobodni zidarji niso ne svobodni, ne zidarji. Da niso svobodni, priča nam to, ker je njihova zveza operta na skrivnosti in na skrivnostna posvečevanja, katerih nikomur ne smejo razodeti, sicer jih doleti pokončalna kazen.

Svobodni zidarji terdijo neznajdenim, da so veselo in ljudomilo društvo, ki je, pije, poje in dobrote deli, ali prepričali se bomo, da je to gola laž.

Oni tedaj niso prosti, pa tudi ne zidarji, česar ni treba dokazovati. Zakaj pa se vendar imenujejo zidarji?

Čudno to imé so prinesli iz Škotskega. Ko sta papež Klemen V, pa Filip Krasni, kralj francoski, s početka štirinajstega stoletja templarje zaterla, rešilo se jih je bilo nekaj na Škotsko, in ondi osnovalo skrivno društvo, ki se je zarotilo in zaklelo, da bode vekomaj sovražilo papeštvo pa kraljestvo. Da bi zarotbo laže prikrižali, pobratili so se z zidarskimi cehi (družba rokodelska), sprejeli njihova znamenja in pregovore, pozneje pa se s pomočjo protestantizma razširili po vsej Evropi. Prav za prav pa so se še le s početka prejšnjega stoletja vredili tako, kakor so dan danes. Eni pravijo ljudem, da so se pričeli že takrat, ko je Salomon tempelj zidal, eni, da so se pričeli takrat, ko so zidali babilonski stolp, eni pa celo klatijo, da so se začeli še poprej, v zemeljskem raju, in dosti je bilo in je takih, ki so radi verjeli in še verjemó te bedarije.

II. Ali se svobodni zidarji kaj razločujejo?

Svobodni zidarji se razločujejo, eni so vidni, eni nevidni.

Naj več je vidnih svobodnih zidarjev, skrivnih ali delalnih udov je samo 500.000. To je poterdil sam „Monde maçonnique,“ njihov časopis, poterdil avgusta mesca l. 1866.

Nevidni, pa delalni udje so pravi cvet svobodnega zidarstva, ali pravi zrelci pa le še niso, zrelci stojé še za temi, zaviti v skrivnostno temo, in oni so tisti brezbožniki, ki vejo, kaj delajo, ki vedoma in voljema zatirajo kristjanstvo, cerkev in družbo. Oni so glavarji puntarstvu, ki hoče ves svet prevrniti, ter povsodi namesto pravice in vladarstva Božjega vpeljati nekakove prava človečanske.

Vidni svobodni zidarji so večidel premoteni, kterim se malo ali čisto nič ne sanja, čemu da so. Nevidni jih imajo ravno tako kakor kravar molzno kravo, ktero pomolze, kedar se mu poljubi, imajo jih kot trobento, da trobijo nanjo, društvo priporočajo in razširjajo, in pa da jim denarja priskerbljujejo.

Za herbtom tej množici, ki pije, poje in govori, kako se imá živeti, tiči cvet zidarstva, ki pa izverstno prikriva svoje zvijače in spletke.

Med vidnimi zidarji se kedaj pa kedaj, vsaj s početka, nahajajo pošteni možje, odkritih in plemenitih serc, ki bi bili dobri kristjanje, ako bi jih nevednost v veri pa druge spletke ne bile zapeljale na krivo pot. Njé vjemó in preslepé navadno s tim, ker jim terdijo, da svobodni zidarji se pobratujejo drug z drugim, in da obilo dobrega storé ljudem; in taki preslepljeni ubožčki se še zelo jezé včasih zato, ker cerkev svobodno zidarstvo prepoveduje. Ali pozneje tudi ti možje, ko se jim odkrijejo skrivnosti, postanejo taki, kot so drugi.

Kakošni ljudje pristopajo k svobodnim zidarjem?

Naj več taki imenitni in neimenitni meščanje, ki so brezverni, in ktere glavarji tega društva tako rekoč za nos vodijo, ali kedar zapazijo globoko brezdno, v ktero se bodo stermoglavili, tedaj osupnejo in ostermé od groze.

Njim se družijo častilakomniki, brezvestni odvetniki, posebneži, puntarji, sanjači, ki hrepené po nekem neznanem ozoru, novošegni ljudoljubi, dobrovoljci, ki se naj raji veselé in menijo, da bodo popivaje in popevaje človeštvo osrečili. Pa tudi mnogo vojakov, judov in kerčmarjev se nahaja v tem društvu; samo v Parizu neki štejejo blizo 2000 kerčmarjev. (Dalje nast.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Zastran petdesetletnice. Dunajski véliki odbor katoliških družb je odmenil sv. Očetu Piju IX za preslavno petdesetletnico poslati latinsko vošilo, kterege ima izročiti Njih svetosti poslanstvo iz vsih stanov. Odbor je prosil tudi Njih milost našega škofa, da naj to svojim vernikom blagovolijo naznaniti in v ravno ta namen dajo darov in podpisov za vošilo zbirati. Za podpise se mudi in treba jih je saj do srede sušca poslati na Dunaj. Ob enem prosi odbor, naj bi se mu naznanili tisti gospodje iz té škofije, kateri bi odmenili poslanstvu se pridružiti in v tej škofiji zložene darove sv. Očetu izročiti.

Mil. škof tedaj to izročujejo dekanijam s pristavkom, da naj vse to katoličanom naznanijo; s tem bomo na novo pričali, kakor že večkrat poprej, da se katoliške vere zvesto deržimo in v osebi sv. Očeta v Rimu odkritoserčno častimo vidnega namestnika našega Gosпода in Zveličarja Jezusa Kristusa.

— **Za ude katoliške družbe** so dodelane prelepe sprejemnice, kakoršno bode vsaki v kratkem prejel. — Ker smo zadnjič rekli, da se družba veselo razširja, se je „Tagblatt“ svojim bravcem zdajci pokonjal, čes, Danica je djala, da se družba „velikansko“ razširja. Velikansko bi bilo takrat, ko bi naj véci del dežele k nji pristopil, kar bi bilo res dobro, ker pri tolikih potrebah bode móгла družba začeti z véliko živostjo delati v prid katoliške reči, berž ko se stalni odbor izvoli in društvo vstanovi (kar se bode zaupljivo kmali zgodilo) in dostojno razširi. Zraven gg. duhovnov bi bilo želeti, da bi saj tudi nektere hiše ter nekaj ljudi vsake duhovnije pristopilo, iz Ljubljane pa prav prav velik del prebivavstva. Za petdesetletnico v sedanjih okolišinah družbi družega skorej ne bo kazalo storiti, kakor da tudi od svoje strani sv. Očetu vošilo pošlje, in sprožena je beseda, da naj bi svojim družnikom podala tudi primereno knjižico o petdesetletnici. — Delajmo za Božjo čast in za otenje duš toliko bolj, ker sovražnik brez strahú in brez sramožljivosti ljuliko seje ne samo v mraku, ampak tudi pri belem dnevu; — sam zgubljen — iše v svoji nevošljivosti tudi bližnjega pogubiti! —

Za dekliško pesem „Prelep vertec,“ na ktere napév je premija postavljena, je dozdej prišlo 14 skladanj.

Šolska postava. V poslednjih deželnih zborih se je med drugim pretresovala vladina predlaga zastran šolskega nadzora. Kjer je bila šolska postava rešena

v vladinem zmislu, je zdaj poterjena, kakor za Dalmacijo, Češko, Solnograško, Koroško, Vorarlško, Štirsko, Goriško, Istrijo in Bukovino. Drugod je šolsko nadzorstvo ostalo v duhovskih rokah, toda minister Hasner je dal tudi za té dežele pa začasno naredbo, s katero hoče šolski nadzor svetnim vradnijam izročiti. Ta začasna naredba je dana za: nadvojvodino Avstrijo podin nad Anizo, za Kranjsko, Moravsko, Šlezijo, Tirolsko in za mesto Terst. Namesto cerkvenih višjih vradnij in šolskih višjih nadzornikov za ljudske šole tedaj nastopi šolski deželni svet, namesto dosedanjega dekanijskega nadzorstva pa politiško okrajno nadzorstvo. Deželni poglavarji so od Hasnerja pooblasteni, pri vsih tehtnih obravnavah v posvet poklicati udov deželnega odbora, duhovnov in zmožnih šolskih móž. Ti imajo ministru Hasnerju nasvetovati, kako naj bi se krajno šolsko svetovavstvo vravnalo, dokler se šolske postave za dotične dežele ne vstavijo. Pervega sušca se imajo te vravnave pričeti. — Kaj je naš deželni zbor o šolskih rečéh sklenil, je Danica o svojem času naznanila.

Zadel pa je naučni minister s svojo naredbo na neprijetno reč, ker celo „Vorstzg.“ in „N. Fr. Presse“ mu očitata, da (zoper §§ 10 in 12 šolske postave od 25. maj. 1868) je segel v reči, ki gredo izločno in edino deželnim zborom, namreč delitev dežele v šolske okraje in sestavljanje okrajnih in krajnih šolskih svétnikov. Torej meni „Vorstzg.“, da v prid samovpravnosti morajo deželni zbori tirjati, da naj se ta nevstavna naredba prekličé, deželni odbori pa da morajo svojo sodelavnost odreči, k kateri so poklicani. Skazuje se ta naredba kakor nasilna naredba zoper kljubovavne zборе. Šolska postava ne priznava pravice do „začasnih šolskih vravnav,“ ampak le določno more minister zapovedati, ali pa nič ne. Kakor se bo ta reč izpletla, se bo vidilo.

Pri vojaških premenah v zadnjem naznanilu smo nektere gg. pregledali; naj torej še dostavimo: Prečast. gosp. Nikol. Zic, dosedanji kaplan 2. reda pri polku Kuhn-u št. 17, je postal posadni kurat 1. reda v Terstu; — preč. g. Jan. Pribošič, dosedanji kapl. 3. reda pri polku Hartung-u št. 47, je postal kaplan 2. reda tudi v Terstu.

Iz Savinske doline. *) „Slov. Narod“ je v svojem vvodnem članku 2. febr. g. K. zavoljo priporočbe g. Kosarja k novim volitvam svojevoljnost in termoglavost, Danici pa breztaktnost zavoljo priobčenja ovega dopisa očitatal. — Mi rečemo „Slov. Narod-u“: Tudi nam je znano, da kakor povsod, je še posebno pri volitvah edinstnosti potreba, ako hočemo nasprotnike zmagati, in pogubljivo za naš narod bi bilo, ako bi vsak svojega kandidata priporočal. — Iz tega še pa ne izvira, da bi le volilni odbor o novih poslancih spregovoriti pravico imel. Sej nas skušnja uči, da se on v svojih móžéh včasi zmoti. G. K. s svojim dopisom ni imel drugega namena, kakor narodnjake pozorne storiti, naj bi g. Kosarja vnovič ne prezerli, temveč ga za kandidata priporočili. (Odpustivši, kar se več ne podá, naj sledi nadalje.) Gola zmeta pa je, kar on terdi, da pozna mišljenje ljudstva od Sotle do virov Savine, od Save do pohorskih verhuncev, katero pa nima nagnjenja duhovnika voliti za poslanca. Pisatelj teh verst je doma na podnožji pohorskih verhuncev in je po večletni skušnji v savinski dolini, kakor tudi v drugih okolicah Slovenije se prepričal, da ljudstvo še vedno po vsi pravici duhovniku naj bolj zaupa; in ako se pri nas do zdaj niso duhovni v deželni zbor volili, je ravno to krivo, ker

nobeden kandidiral ni, sicer pa smo prepričani, da, kakor na Kranjskem, bi tudi na Štirskem imeli duhovne v deželnem zboru. Dalje pravi dopisnik, da veliko jih je hotlo g. Kosarja voliti, kar smo tudi mi slišali, in nadaljuje: Puhlo je tudi oporekanje, kako bi škof in dekan v ednoistem zboru se menila, ker nam je znano, da v politiškem prepričanji ni duhoven od škofa na odgovor klican, dokler to prepričanje večnim resnicam ne nasprotuje itd.

Pojasnilo. Ker se mi je iz zanesljivega vira naznanilo, da menda res mnogi volilci v savinski dolini nameravajo pri prihodnji volitvi deželnega poslanca v Celji za mene glasovati, naznanjam tukaj očitno, da me ni volja to kandiduro prevzeti, temveč da se strinjам tudi jaz popolnoma s celjskim volilnim odborom, da naj se glasovi vseh rodoljubnih volilcev združijo v osebi iskrenega rodoljuba g. Ivana Žuže.

V Kozjem, 13. febr. 1869.

Fr. Kosar,
dekan.

Iz slov. Goric, 14. febr. L. G. *) — Po „Danici“ zvem, kako njej „Slov. Narod“ očitata „breztaktnost,“ ker je nekdo g. Kosar-ja priporočeval za poslanca v deželni zbor. Toda smešno je očitati drugim, česar se sam kdo kadí, n. pr. če se kvasi po šegi dunajskega Naceta, kako se ima dvigniti čez sektne različja: — ergo sta katoliška in pravoslavna cirkev kar dve „sekti“, ker se ovo poveda o priliki, ko se poročuje o Strosmajerovem prihodu v Beli grad itd. In če bi ravno nemogoče bilo narodnega duhovnika voliti — kdo bi temu kriv bil — ne narodnjaki po kopitu „Slov. Narod“, ker je očitno in sami terdite, da brez duhovnikov zdaj ne zmaga noben narodnjak? Le odkritoserčno! Zahvalimo. — Nikakor se pa ne bojimo „Slov. Nar. breztaktnosti“, ako svoje misli javimo zastran naše prihodnje volitve. Mislimo pa: duhovniki smo národni, želimo in delamo, da národna reč zmaga. Toda ob enem smo tudi oznanovatelji Kristusove vere. Zato ne smemo in ne bomo neti agitirali neti glasovali za poslanca, ki bi utegoma v verskih zadevah potegnil z Rechbauerjem itd. Katoličani (i. e. ne taki, čijih imena najdeš le v kacih kerstnih bukvah) moramo biti zoper civilni zakon, zoper brezverne šole, moramo zahtevati, da se tudi sv. kat. cirkev, njenim zavodom in njenemu premoženju voši pravica in svoboda, kakor njo z mize liberalizma dobivajo druga verska društva. Pravo bi tedaj bilo, da katoličani napravijo volilni odbor in postavijo svoje kandidate. To pa zdaj ni mogoče, ker še vedno pogrešamo kat. društva za celo škofijo, ki bi se naj v Mariboru osnovalo. Zato svetujem, da katoliški volilci, posebno duhovniki, poprašajo očitno dotičnega kandidata, kaj misli o omenjenih verskih rečéh. Nihče se ne daj motiti, češ, da pri volitvi ni treba in ne gre o verskih rečéh spregovoriti. Zakaj neki ne, če se pa sedanje dni po vseh zborih toliko o verskih zadevah govori, pa tudi brodi — posebno od tacih, ki niso naše vere, ali ki so zelo brez vere? Tako popraševanje ali interpeliranje je navada po parlamentarnem svetu, pravica vsakega volilca, pa tudi dolžnost poštenega moža, ki se hoče prepričati, kdo da je, kterege namerja voliti. Verh tega še se pa nadjamo, da naši kandidati sami poskerbijo, da volilci njih program dozvejo. Pri nas ima dr. Dominkuš, mislim da, naj večé zaupanje. Stotnika Seidl-a cerkvi vdani katoličani ne morejo voliti. Nja mišljenje in delovanje zastran verskih zadév je zadosti znano okoli Maribora. Če misli kdo na dr. Sernca, opomnim, da še ta sicer izverstno národni gospod do sedaj ni preklical svoje zagovorne beseda za civilni zakon v „Sl. Narodu.“ —

*) Ker se je g. dekan Kosar kandidaturi odpovedal, torej ta spis brez nevarnosti za razperšenje glasov priobčimo v porazumljenje in pojasnovanje. Zadnjič smo ga bili prideržali, da ne bi kdo ugovarjal, češ, da volilni odbor begamo. Vr.

*) Prosim, da se ovi dopis brez bistvene premembe ves natísne. Pis.

Pristavim še prigodek v pojasnilo nepristranosti. Mariborska Bezirkshauptmannschaft je one dni srenjskim predstojnikom poslala neke postave priloživši borni iztis sicer neznan: Marburger-Zeitunge, ki donša na prvi strani zelo pahnjeno psovanje duhovnikov, cikaje na to, da se njim pri volitvah nebi zaupalo.

Goriške nadškofije postni list se pričinja z besedami, da „terpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa je vsemu človeškemu rodu pridobilo naj večjo srečo,“ da torej hvaležno premišljamo Gospodovo terpljenje, zlasti v postnem času, ker ta čas je posebno pripraven, da se človek k resnobi oberne in se serce k boljšanju omeči, da pa celo leto in sleherni trenutek življenja si z vso močjo prizadevamo, da se zveličamo.

Nato prestopi na premislik, ki je dandanašnji posebno potreben, zakaj verska dolžnost je, v katero je sovražnik z jezo napel svoje orožje in zoper katero se djanško in s pisanjem veliko greši, namreč posvečevanje nedelj in praznikov. Tako-le podučuje pastirsko pisanje:

Šosebno so nedelje in prazniki v ta namen odmenjeni, da bi se v tih dnevih zveličanske dela opravljale. Praznični dnevi so človeku kaj zelo potrebni; zavolj tega jih je Bog že ob času stvarjenja svetá vstanoval, kakor nam pričajo besede sv. pisma v II Mojzesovih bukvah, 20, 8—11. „Spomni se, da posvečuješ sabotni dan. Šest dni delaj in opravljaj svoje dela; sedmi dan pa je sabota Gospoda, tvojega Boga; ne delaj nobenega dela, ne ti, ne tvoj sin, ne tvoja hči, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina, ne ptujec, ki je znotraj tvojih vrat.“

Kako po očetovsko tedaj je skerbel za nas večni Bog in Gospod, da nam je odločil dan, kateri človeka s telesnim počitkom krepča, in ga k zveličanskim delom vabi. Brez tega bi se mogel človek zares popolnoma vtopiti v skerb za minljive reči, ktere ne zamorejo človeka osrečiti v resnici.

Izraelcem je bila sabota, nam pa nedelja Gospodov dan. Aposteljni namreč, razsvetljeni od sv. Duha, in pooblasteni od svojega nebeškega učenika, so namesto sedmega dne izvolili prvi dan tedna za dan počitka, ter so ga imenovali Gospodov dan; in sicer zato, ker je ta dan naš Gospod Jezus Kristus od mertvih vstal, in ker nam je na ta dan svetega Duha poslal, ker je toraj ta dan doveršil svoje novo stvarjenje, to je, dušno prerodbo človeškega rodu.

Zraven nedelj je cerkev po nagibu sv. Duha, ki jo vodi, že od starodavnih časov doslej vstanovlja praznične dneve v spomin imenitnih in sosebnih skrivnostnih dogodb, ktere je božje usmiljenje v večni prid človeškega rodú doprineslo.

Tedaj ravno ta cerkev hoče, da, kakor nedelje, tako tudi posvečujemo praznike, in ona prištevava v velik greh prostovoljno in lahkomišljeno opuščanje tega zapovedanega praznovanja. O koliko srečniši bi bili katoliški kristjani današnjih dni ne le v večnih, ampak tudi v časnih zadevah, ko bi oni Gospodov dan čislali po spodobnosti in po zapovedi!

Prevdarimo prav pazno Božjo zapoved o posvečevanju Gospodovega dne, in naj nas vodi pri tem le samo nezmotljiva veljava cerkve, ne pa omahljivo modrovanje človeško.

Deželska gosposka marsikaj dovoli o Gospodovem dnevu, kar cerkev prepoveduje, in nasprot cerkev prepoveduje ta dan marsiktero djanje, zastran kterege deržava ne daja celo nobene postave. Ko je temu tako, mora vsak veren kristjan svoje djanje v tem ravnati po besedah Jezusovih, „kdor ne poslušava cerkve,

naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik.“ Mat. 18, 17.

Posvečevanje Gospodovega dne tirja, da kristjan počiva ta dan po trudapolnem delu preteklega tedna, kakor tudi, da Boga časti, hvali in mu pobožno služi. Gospodov dan je po Božji naredbi opustiti veliko reči, veliko družih pa je treba storiti; pregreše se tedaj oni, katerim ni nič mar za to Božjo naredbo.

Dolžni smo pa o Gospodovem dnevu opustiti hlapčevske dela, razuzdane veselja, zlasti pa greh.

Kakor je gospod Bog sam po dopolnjenem stvarjenji počival, tako je tudi nam sveti počitek naša prva dolžnost ob omenjenih Bogu posvečenih dnevih. Tega svetega počitka ne smemo tedaj nobenemu kratiti, ne svojim hlapcem, ne deklam, ne svoji domači živini, kolikor je v naši moči. Božja zapoved namreč zastran posvečevanja Gospodovega dne tudi vse te zadeva. In taki počitek je katoliškemu kristjanu kaj važen in koristen; nakloni mu namreč čas, in mu daje priložnost, da se svojega visocega in veličastnega poklica bolj zaveda, da Boga zmerom globokeje spoznava, ga od tedna do tedna serčneje ljubi, in da mu služi vedno zvesteje. Po tem takem se človek, revni červiček zemlje, iz prahu pozemeljskega bitja s svojim duhom vedno prosteje povzdiguje na višave k sedežu Vsegamogočnega, in zmerom bolj vreden postaja, da bo enkrat veličastvo Božje gledal, ter se nad njim radoval na veke.

Ko bi se pa človek temu nasprot vedno le gibal med hrupom in šumom vsakdanjega delavnega življenja; ko bi svoje serce le na dobiček in na minljivo blago navezalo imel; ko bi mu ne bilo nikdar dovoljeno, odločiti svojega duha od časnih skerbi, — o kako bi bilo to žalostno zanj! Spomin večnih resnic bi mu vedno bolj, in k zadnjemu popolnoma zginil; njegova neumerljiva duša pa bi mogla popolnoma onemagati. Zares! zlo zlo potreben je slehernemu človeku počitek, in sicer sosebno zato, da se on ob času tega počitka s svojim duhom dviga kviško proti svoji nebeški, pravi domačiji, kjer nas pričakuje naš večni, dobri Oče!

Res je sicer, da se tudi med delom spominjamo svojega Boga, toda človeška slabost je tolikošna, da on, zamaknjen v dolžnosti svojega stanú, lahko Boga pozabi; toraj mora človek že zavoljo té slabosti nekaj časa posebej v to odločenega imeti, da telesni udje počivajo, duh pa, da brez zadržka Bogu služi. Brez začasnega počitka bi dušne moči oslabele, ne gledé na to, da po vednem trudu in delu tudi naj močnejši rame onemagajo in tudi naj urniši roke ob gibčnost pridejo.

Ozrimo se na uboge delavce, ktere sebični in po dobičku hlepečji gospodarji dan za dnevom, leto za letom k fabriškemu ali mlinskemu kolesu ali rudarskemu kladvu privezane imajo, ter jim ne dovolijo ne nedeljskega počitka, ne kratkega časa k službi Božji. Tako delavci z neumno živino vred le iščejo to, in hlepajo po tém, kar životu in mesu koristi, in naglo pridejo ob vse dušne zaklade, ktere jim je mati cerkev v njih prvi mladosti vtisnila v serca. Pa kaj pomaga človeku, če si je celi svet pridobil med tem ko duša njegova škodo terpi!

Zares, brez svetega počitka ob nedeljah in praznikih — nad katerim se žalibog marsikterokrat tudi roko delci in prodajavci pregreše — je težko, skoraj bi rekel, nemogoče svoje zveličanje doseči.

Kako pa moramo počivati o nedeljah in praznikih, da bomo Bogu dopadli? Ali mar s tem vse opravimo, da se hlapčevske dela zderžimo? Samo to bi gotovo ne bilo zadostno, temveč tirja nedeljski počitek tudi to, da se vsaki katoliški kristjan zderži razuzdanih veselic.

Veselje in razvedrenje duha je človeku privoljeno. Temu nasprot pa mora vsak kristjan veselja opustiti, ki nedeljski počitek motijo, in druge v posvečevanju Gospodovega dne ovirajo.

Sem moramo prištevati vožnjo in hojo k veselicam in nepotrebno potovanje, katero stori nemogoče, se vdeležiti Božje službe; plesi s šumom in hrupom; kajti vse to božjo službo moti in odpira vrata k grehu, k pohujšanju in sploh k slabim priložnostim; dalje lôvi, sosebno ki se godé med Božjo službo, in zadnjič vse veselja sploh, ktere so posvečevanju nedelj in praznikov ravno nasprotne, in telesne moči kakor tudi dušne bolj utrudijo, kakor pa da bi jih krepčale.

(Konec nasl.)

Slovstvo.

Dr. Anton Kerschbaumer: Erziehungslehre, Wien 1869, Braumüller, 200 S., 1 gl. 20 kr.

Že po družih spisih dobro znani in priporočani pisatelj sam sklepa to svoje novo delo po pravici tako: „Nezmerno tehtna je naloga keršanske izreje za starše, učitelje in duhovne; v njihovih rokah je prihodnost in odgovor na njih vesti. Da bi pač slehern spoznal to visoko in sveto dolžnost ter tudi odrastli mladosti na razpotji v pomoč bil, da se ohrani Božje kraljestvo na zemlji! To je nar lepši in nar bogatejši vir mirú in veselja, nar tolažljiviši spomin, da pojasni večer življenja.“ Kako resnične so te besede za vsak čas, še bolj pa za današnje dni, ko izvira toliko hudega iz pomanjkanja keršanske izreje in ji v družini in v šoli nevarnosti žugajo. Zato z veseljem pozdravljamo te bukvice o keršanski izreji ravno po potrebi našega časa.

Svoje načelo naznani pisatelj že v zgodovinskem obrisu izreje v vpeljavi z besedami: „Izredi človeka za kraljestvo Božje, da Kristusa posnema in v sebi vpodobuje.“ To nalogo si med seboj delé: Družina, cerkev in država; nar večji vpliv ima cerkev. Zato je treba te vednosti duhovnu tolikanj bolj, kolikor bolj mu nasprotni duh časa to pravico krati. Pisalec deli tvarino v tri dele: I je domača izreja v družini, II očitna v šoli, III občanska (socijalna); I gre staršem, II duhovnu in učitelju, III cerkvi in državi; I del govori: a) od otroka, kteremu so že perve leta veči del tehtne za vse življenje; b) od staršev, ki imajo dolžnost in pravico do izreje ter jo jim po krivici kratijo novi laži-liberalci; c) od domače hiše, ki je prvi kraj izreje v blagor ali zlo vsega življenja. II del ravná od deških lét, ki so silo imenitne za poznejši značaj; od učitelja, njegove častite in težavne službe, česa mu je treba se varovati, časa se posluževati; od ljudske šole, ki ni le za podučevanje v nar potrebnih vednostih, temuč tudi za odgojo, ktera pa ni mogoče brez vere; dalje kaže, da nadzorništvo šolsko mora biti dvojno: cerkveno in državno; brez tega nimajo starši nobene gotovosti zastran izreje svojih otrok; šola brez tega lahko postane spridena in popačena hči matere cerkve, nevarna tudi za državo. III del ravná od občanske (socijalne) odgoje. Človek potrebuje reje do zrele starosti, v kateri je sam zmožen druge odgojevati. Iz šole stopi mladeneč med svet. stoji na razpotji, si voli poklic in s tim daljno omiko, ki spet ne smé biti veri nasprot; zato ima skerbeti država s svojimi vstanovami in cerkev s svojimi napravami; človeška družba s svojimi različnimi stanovi je v skerbi države in cerkve. To je obširni obseg te ne obširne knjige, ki je vredna, da je starši, učitelji in duhovni ne prezirajo; zakaj pri novih nevarnostih nove dobe je še bolj treba novih sredstev v duhu kat. cerkve in prave svobode; kajti le resnica na keršanski podlagi nas stori svobodne; druga svoboda je zgolj laž.

—b—

Razgled po svetu.

Skrivno tiskarstvo. Laški vladni časniki tarnajo zoper skrivno republikansko tiskarstvo, ki zdaj kriči zoper „naj bolj preklicano monarhijo“ itd. Čudno je, da današnje dobo kdo misli na skrivno tiskarstvo, ko se tolike nesnage tudi očitno tiskajo! Sicer pa „Unità“ bistroumno zavrača laško rogovilstvo na resnico: „Ščimur je kdo grešil, v tem bode terpinčen.“ Kdo je bolj kahal punt v peklenskih loncih skrivnega tiska zoper Pija IX itd., kakor Kavur in drugi vladni prekucuhi? Kar so šarlatani drugim kuhali v imenu vlade, to ima zdaj vlada sama! To naj vlade vzamejo „ad notam.“ Rogovileži delajo punt za-se in ne za vlade; njim je za vlado toliko, kolikor za vero; zatirajo pa vero poprej zato, ker se je bolj bojé kot vlade; in kadar vero v deželi z duhovstvom vred menijo oslabljeno viditi, potlej je na versti vlada in poslednjič žepi s penazi.

Iz Padove. Dasiravno je bila lansko leto brezbožna in podkupljena derhal v Padovi silovito napadla procesijo presv. Rešnjega Telesa, ter jo razpodila, nébes poterla in še več druge škode naredila, pri vsem tem so vendar le padovski škof namérjali zopet napraviti procesijo s presv. Rešnjim Telesom, ter po stari navadi z njo iti po mestu v katoliški Padovi. Pa kaj se zgodi? Komaj to zvedo „omikani“, mladi gospodički, študenti visoke šole, že pošiljajo škofu pisma s protenjem, da bodo procesijo, če se napravi, očitno osramovali in zasmehovali. In kaj storijo prečastiti škof? Mar to naznanijo ondašnjim gospodom učenikom ali policijski gosposki s prošnjo, da naj pazijo nad „omikanimi mladimi gospodi“ in spolnijo svojo dolžnost do njih? O kajše! škof le predobro poznajo učenike in policijo, kakošnega duhá daso mnogi. V novi Italii je veliko tacih ljudi „preveč omikanih,“ da bi se jim kaj tacega nepristočno ali napak zdelo. — Da bi se pa presvetemu Rešnjemu Telesu nečast ne godila, da bi se Presveto ne oskrunjalo, škof naznanijo, da ne bo namenjene procesije. To slišati, padovanskim mesarjem kri v glavo stopa, neka sveta jeza jih obhaja, rekoč: „No, še tega se nam manjka, da bi zavoljo teh učenih gospodov še procesije ne imeli v starem, dobro katoliškem mestu! Berž jo ugamejo, kaj da jim je storiti. Neutegoma se podajo k škofu, ter jih prav priserčno prosijo, da naj bi šli po stari navadi s procesijo. Na škofovo pomišljevanje in ugovarjanje pravijo: „Mi smo porok, da se ne bode [nikakoršna nespodobnost in neporednost zgodila od strani „omikanih gospodov.“ Škof — vsi ginjeni in veseli tacega dobrega duhá — jim obljubijo iti s procesijo. Ko odločeni čas škof s sv. Rešnjim Telesom iz cerkve stopijo, se berž berž serčni mesarji vstopijo v dveh dolzih verstah na obeh stranéh Presvetega, ter ga po mestu spremljajo. Slehern ima svoj bleskeči mesarski nož seboj v roci. — Je li nam treba povedati, da se je slovesna procesija dokončala v naj lepšem redu? — Ni ga bilo viditi nobenega izmed učenih — omikanih in olikanih gospodov. Strah pred mesarskim nožem je bil oplasil in odgnal nje, ki so bili iz sebe izgnali „strah Gospodov.“ Slava takim mesarjem! (Frejb. cerk. list.)

V.

V Rimu so sveti Oče sostavili odbor, ki bode sprejemal škofe, kateri bodo prihajali na vesoljni zbor. Mlgsp. Simeoni, tajnik pri propagandi, je pri tem odboru predsednik. Več rimskih veljakov se je ponudilo, da hočejo odmenjeno število prelatov sprejeti v svoje dvore. Knez Torlonia je celi prelepi dvor v Borgu papežu ponudil v ta namen. — Šeje bodo pod veliko kuplo v cerkvi sv. Petra.

Katoliško duhovstvo na Angleškem namerja po

vsih krajih v deželi zборе ali taborje napravljati, v kterih bodo katoličane podučevali in prepričevali, kako škodljive so brezverske šole, ter jih budili, da naj bodo edini v prašanji zastran odreje. Pervi tabor so imeli londonski duhovni iz 16 duhovnij, do 68.000 osób, da bi svojim otrokom pripomogli k edino-pravi odreji. Na zboru je bilo prav obilno katoličanov in prelepa edinost v vsih prašanjih se je razodevala.

Rovarski listi že delj časa pobijajo XIV člen konkordata, kterege pomen je prav za prav ta, da naj se duhovskemu stanu njemu spodobna čast skazuje, in sicer da naj se tudi takrat dolžni ozir ima, ako bi se namerilo, da bi kak duhoven sojen in kaznovan bil. Kdor je temu nasproti, on kaže, da ne dela nobenega razločka med duhovstvom in drugimi stanovi, on taji viši značaj v kat. duhovnu. Sej protestantenpatent od aprila 1861 ima ravno take določila celo za protestanške pastore, akoravno vsak podučen vernik dobro vé, kakošen je razloček med katoliškim duhovnom in med protestanškim pridigarjem. — Ni sicer čudo, ako judinja „Neue Freie“ piše: „Mi si prepovemo razloček, ki si ga ultramontáni zase hočejo,“ zakaj jud po judovski piše, to pa je čudno, da katoličan v judovski rog trobi! Vender pa tudi judinji odgovarja „W. Kirchenztg.“ tako-le: „Pač smemo prašati: Kdo so veličanstva v judičkovavnem časniku, ki se prederznejšo 200 milijonom katoličanov prepovedovati, da bi ne smeli svojih lastnih misel in prepričanja imeti o duhovni in svetni papeževi oblasti? Kdo so te oblasti? So mar naši ministri? Ti ne morejo biti, ker oni so katoličani, in kakor taki morajo prašanje zastran papeža presojeti po sploh znanih katoliških načelih... Je mar od cerkve pooblastena velika katoliška stranka? Nikakor ne! To so vam skrivni pisavci od cerkve obsojenih fraj-mavrarjev, ki pod šemo liberalizma katoličane slepijo in strašijo, jih hočejo od Rima ločiti in v pogubljenje stermoglaviti. Mi rimski katoličani, ki se štejemo na milijone, si prepovemo tako prederzno govorjenje judovskih časnikov, brezimenskih časnikarskih škribentov in plačanih pisavcev, brezvernih mavtarjev, in s pravičnim serdom zavračamo nesramno prederznost, s kakoršno nam „farizejski pisar“ frajmavrarskega reda hoče praviti, kako so nam molitve v brevirji iz raznih stoletij v oziru na papeževu oblast razlagati.“

V Pešti se je napravil odbor katoliških svetnih ljudi, ki se imajo posvetovati, kako naj bi se ogerski katoličani vdeležili petdesetletnice Pija IX. Oddelek tega odbora je 9. sveč. razposlal klic do ogerskih katoličanov, v katerem hvaležno spoznava, da Ogrrov domovina se temu veselemu prazniku ne smé odtgniti. Naša domovina, pravijo odborniki, se je po očetovski skerbi rimskih papežev v naročji katoliške Cerkve vterdila v vstavno keršansko deržavo, in ogerski narod je vžival posebno ljubezen in sočutje rimskih papežev po pravicah apostolskega kralja kakor tudi po mnogoterih velikodušnih pomočih v stoletnih kervavih vojskah itd. Ogerski možje hvaležno spoznajo, da le križ je rešil in ohranil kraljestvo in narod sv. Štefana v naj hujših stiskah; to jim je misel navdalo, da preslavnemu križonosu prehudo skušane Cerkve, preblagemu Piju IX, hočejo za petdesetletnico darovati drag škofovski križ, in ga prositi, naj vzame ta križ na serce, ogerski narod pa v serce. — To je zares prelepa misel, ki pa še lepši serca razodeva. Dokler bode imel ogerski narod tako velikoserčnih mož, ne bo zginilo njegovo kraljestvo in ne ugasnila njegova slava, tega se smé nadjati.

Neki profesor (?) se strašno togoti v „Neue Fr.“ nad tem, da učenci srednjih šol še zmiraj ob delavnikih k sv. maši hodijo, in kakošen „kompliment“ je naredil

sebi in tovaršem, ki so z mladino pri sv. maši? „Inspicirende Handlanger der Kirche“ jih imenuje. Ta gospod profesor vsakdanjo dijaško hojo k sv. maši ima za silno škodljivo reč, on hoče vediti tako strahovitih nasledkov te — češ da — „vsiljene“ vaje, da jih celo tiskati ni, — in k temu pravi, da to čutilo otompa, velikrat čisto zamori. „Vera je reč serca, reč čutila“, pravi gospod profesor (pozabil pa je reči, da tudi „reč djanske vaje“), in „čutila se ne dajo komandirati, ne za določeni čas predpisovati. Mladina, kadar šibi odraste, zaverže, kar ji je bilo vsilovano!“

To čeljustanje pod napisom: „Ein pädagogischer Irrwahn,“ je „T.“ vzel iz imenovanega judovskega lista in po vsem otrobovezji je še sam razbil debelo gorjačo nad „klerikalem Lehrkörper,“ kakoršno „turnanje“ pri „Tagbl.“ ni nič novega. — Mi pristavimo le ne nektere opombe.

Podučenemu kristjanu, ako ni dr. Dittesovega plemenata na dun. pedagogii, je sv. maša „naj čistejši, naj svetější daritev, ki se opravlja Bogu od solčnega vzhoda do zahoda.“ Kristus sam se daruje večnemu Očetu. Profesor je ravno tako potreben njegovih milost kakor mladina, in on nima biti pričujoč kakor „handlanger“ cerkve, kakoršnih ona čisto nič ne potrebuje in noče, ampak kakor verin katoličan, ki vé ceniti darove milosti božje. „Ena sama edina sveta maša veljá toliko, kolikor Kristusova smert na križu,“ pravi sv. Krizostom. Če je temu tako, je pač dobro, da se mladina tudi v tej reči vadi „jarem Gospodov nositi od mladih nóg,“ to je, k sv. maši pogosto hoditi, če se zgodi tudi včasih z nekolikim zatajevanjem.

„Vera je reč serca,“ — treba je torej tudi profesorju njenih váj z mladino vred s priserčnostjo se vdeleževati, ne pa tega za tlačanstvo po cerkvi sovražnih časnikih razpivati. — „Vera je reč čutila,“ — zato morajo tudi višji do nje serce imeti ter mladini sami z zgledom svetiti, da do vere prirojeno in od matere gojeno čutilo ohrani. — „Čutila se ne dajo komandirati,“ — zato jih je pa treba od mladih nóg buditi in ohraniti vsakemu zase, da se potlej kdo ne véde kakor „handlanger“ pri sv. maši, ampak pazno, pobožno in častitljivo, kakor veléva verouk in imenitnost tega presv. opravila. Poznali smo že tudi tacih, ki niso bili pod opsovanim „irrwahnom“ v svoji mladosti, našli smo pa, da so postali večkrat „Dimeži,“ „Udmaniči“ itd., kakor pa da bi bili poznejše leta dobili serce in občutek za vero in njene vaje.

Sicer se pa tudi za uk in véde „čutila ne dajo komandirati“, pusti torej mladino, naj gre po svojem sercu in čutilih; čimu jim pike delaš, kadar koga v šolo ni? Vidil pa boš, koliko jih bo v šoli, ako bodo zgolj po svojem nagnjenji hodili. V višjih šolah jih ravno zato veliko vso vero zgubi, ker jih nihče k verskim dolžnostim več ne opominja in ne priganja.

Kar pa uni ugovor tiče, da se včasih napake godé v cerkvi, bi bilo treba le cerkve podreti ali jih pa zakleniti, da bi se nikoli nič hudega ne zgodilo; kajti znano je, da tudi marsikteri že postaven človek se včasih lepše ne obnaša, kakor mnogi izmed vetraste mladine, če že pride v cerkev „komandiran“ ali „nekomandiran.“ „Exempla trahunt.“ Mašnik mašo bere; beró naj jo tudi pričujoči verniki z njim, kteri so tega zmožni, učenci, učeniki ali kdor si bodi, ali pa naj sicer molijo, in gotovo se ne bode treba toliko pritoževati zoper napake, ki so kervavih solz vredne, ako se godé celo pred skrivnostjo vsih skrivnost.

Razne novice. Katoliški študentje v Bonu so študente v Pragi nagovorili, da naj se petdesetletnice sv. Očeta vdeležijo. — Ni davno, kar je umerl v Požunu izraelec, osebenik T. S., ki je zapustil vse svoje premoženje,

40.000 gld., nekaj samostanom, nekaj jezuitom, piše „Unità catt.“ — Pruski časniki se zopet hudo pričajo s francoskimi in avstrijskimi. — V Atenah je poprejšnje ministerstvo odstopilo in novo je sprejelo naročila pariškega shoda. — V državnem zboru so stranke sedanjih čas tako-le razverstene: Poljaki imajo za-se svoj strok, 38 glasov, to je krajna desnica; tem nasproti je 30 krajnih levičarjev, Slovenci in Tirolci imajo kakor desnica 14—15 glasov; med njimi so tako imenovani divjaki, namr. brez določenega programa, ki veči del z ministerstvom glasujejo. Kakor si bodo iz teh življev ministerstvo svojo stranko snovalo, na tem je življenje ministerstva in zbornice (Tir. St.), o kterega premembi se mnogo kremlja. Vsi čutijo, da z nepravno vlado se ob času vojske ne more kaj, vender pa le Beust in Taaffe s silo delata na to, da bi se dosegla edinost s Čehi in Poljaki. Kteri ministri se prizadevajo za spravo s cerkvijo, ki ni manj potrebna, ne vemo.

Iz Ljubljane. (Kako sveti Oče Pij IX Marijo časte in ljubijo, in kako Marija njih varuje in tolaži). To bode v ginljivih zgodbah iz življenja Pija IX skazovala knjižica, ki pride na svitlo v sredi prihodnjega tedna od prečastitega gosp. korarja in stolnega fajmoštra Jožefa Zupana, zdaj o petdesetletnici sv. Očeta prav primerna. To pa je v podobi pridige, ki so jo gospod korar imeli o slovesnem prenašanji milostne podobe in blagoslovljevanji velikega oltarja Marije D. milostnega serca v Kropi 9. vel. serpana 1868. Pridjan je popis spodbudne slovesnosti 8. in 9. velik. serp. in pa kako se je pričela božja pot pri M. D. v Kropi (kteri cerkvi so tudi vsi zneski odmenjeni). Olepšano je delo z zares lepo in umetno podobo Marije „Matere milosti,“ z velikega altarja fotografirano, slikano od slikarja Planka na Dunaju (ki je malal križev pot v stolni cerkvi), pri Manz-u Reznu tako krasno v jeklo vrezano, da v resnici vse lastnosti „Matere Božje milosti“ z nje sijejo. (Dobivala se bode pri bukvarjih, gg. duhovnom v večem številu pri prečast. gosp. korarji.)

— Ker je g. M. Vurner nastopil učiteljstvo fizike na ljubljanski gimnaziji, je šel na njegovo mesto v Kranj g. J. Zajec, na ljublj. pa je pristopil začasno gospod Nachtigall. Služba za učitelja staroklasiške filologije in slovenšine na ljubljanski gimnazii je prazna; plača 945 gld.; čas za prošnje do konec sušca. — Tukajšnji gimnazijalci bodo neki 28. febr. Vodnikovemu spominku napravili muzikalično in dramatično besedo. — Volitve novega mestnega odbora za Ljubljano so 9., 10. in 12. sušca. —

V Vies-u na Štajerskem je umerla pred kratkim mati, ki je imela 7 sinov. K pokopu jo je šest njenih sinov neslo, sedmi pa je opravljal duhovske opravila pri pogrebu. Res, lep spoved.

Iz Amerike. 13. pros. t. l. je v Alleghani umerl fajm. Jan. Stibiel, rojen v goriški nadškofii v Kamnji. R. I. P. (Prihodnjič več.)

Vedrilke in budilke.

Spoved pri protestantih. Med tistimi, ki so zoper spoved veliko govorili, so bili zlasti protestantje. Že pa se je zgodilo veliko spremenjenja. Velik del imenitnih anglikanskih cerkev ima spovednice in spoveduje se. Pri sv. Albanu v Londonu je pogosto število spovedencev toliko, da jih veliko čaka po pol dne in še morajo neodpravljeni domu iti, ter drugi dan skušati, da bi na versto prišli. Eden protestanskih listov ravno to naznanuje iz novega Jorka.

Povodni golijati. V novih časih svetni vladarji

med družimi vojskinimi okovarjanji napravljajo sem ter tje tudi strašanske morske brodove, kateri se pa v vojski še niso dozdej kaj posebno skazali. Danski „Ralf Krake,“ ki je bilo toliko kriča od njega uno leto, ni delal čudežev v vojski. Enak laški velikan je bil v zadnji vojski od Avstrijanov celo v veliko sramoto djan. Ravnokar so tudi Rusi dobili tacega golijata, ki ga imenujejo „Admiral Greig.“ Oklepnik je s 3 stolpi, kterih vsak ima trojnato obleko. Ob znotranji poldrugi palec debeli železni steni so oglate železne rebra, za tem je paž iz lesa teakovca, in poslednjič šest palcev debelo oklepno ploščevje. Oklepnicca ta je dolga 253 čevljev in 43 čevljev široka. Moči tegotne ima za 400 konj. Delali so jo v Kronstadtu od leta 1865 do sadaj in stane 844.347 rubljev. Delajo pa ta čas na kronstadtskem brodovalniku oklepnicco „Minin,“ ki bo še veliko večji, za 800 konj moči, ter naj večji ruskega vojnega brodovalja!

Spoštujte razbojnik in potepuhe! Eden ameriških sodnikov, ki posebno slovi s svojo ocverto priljudnostjo, je undan nekemu morivcu tako-le naznanil smertno kazen: „Gospod zatoženec, prosim vas, vstanite na noge, ker postava tirja tako šego; ako bi to ne bilo, bi si vest delal vas nadlegovati. Vi ste zatožen pregrehe, ki se mi zdi, da se imenuje tolovajstvo, in prav britko mi je, da sodnija vas je dolžnega spoznala. Po nesreči, akoravno vas objokujem, mi je izročena žalostna naloga vam naznaniti, da boste mogel biti za vrat obešen, dokler ne boste čisto mertev. Zdaj pa vas prosim, zopet se vsedite, dopustite pa, da vas še eno reč poprašam: — Ktero uro želite obešen biti? — Kdo si vé, ako bi „pogosto“ tako spoštljivo povsod delali z gospodi razbojniki in tolovaji, morebiti bi tudi oni več spoštovanja do bližnjega dobili?

Lirum larum Löffelstiel, — „Tagblatt“ weiss und glaubet viel! — „Tagbl.“ pravi o djanji v Burgosu: „Kako opravičena je bila naredba vladina (da naj se cerkvene dragotine popišejo, pokradejo in pograbiyo), dokazuje naznanilo, da dozdej je iz španjskih kloštrov in cerkev za štiri milijone dražih reči vzeti in skrivaj na tuje spravljehi, kjer se v prid reakcije prodajajo (?!).

Serčna hvala za tako lepo moral!... Ako tedaj kdo k „tagblattovcu“ pride ropat, ima čisto prav, in tepec tagblattovec, ako pred grabežem svoje blago skrije! — Da bi se relikvije, moštrance itd. v reakcijo zoper španjsko vlado prodajale, Tagblattu ravno tako malo verjamemo, kakor smo mu uno, da so bili duhovni morivci nad guvernerom. Pa kakošni dolgi mavtarski nosovi morajo neki to biti, da so že vse izvovali, kar je kdo pred njih grabežvom poskril!? —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Lokalija Goriče je podeljena Mih. Golmajerju, lok. na Šentjurski gori, in letá je 13. sveč. razpisana.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Devica Uršula 1 gl. sr. Prosi sv. blagoslova, da bi mogla vselej goreče k sv. obhajilu pristopiti. — Devici: Mica 1 tol. za 2 gld. st. den., in Liza 1 staro dvajsetico. — V spomin zlate maše M. Ž. sreb. petico. — Za zlato mašo sv. Očeta Pija: Helena P. dekla 1 gld. st. d., PP. 1 gl. st. d. „Sprosite nam sv. Oče spokorno serce in srečno zadnjo uro.“ — P. Žonta 3 dvajsetice: „Za razširjanje kerš. kat. cerkve.“

Za preč. g. škof Mraka. V. g. O. 1 zlat. — Iz dekliskega vstava gosp. Hutove 6 gl. 60 kr. (Posebne hvale vredna gorečnost.) — Ferd. Rebič fajm. 2 gld. Helena P. dekla 1 gld. st. den. PP. 1 gld. 25 kr. st. den.